

Чижов Д. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, науковий співробітник Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Національної академії правових наук України, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4843-0670>

Державна політика забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах цифровізації

Мета статті – на підставі дослідження наукових поглядів, нормативних документів у сфері національної безпеки, забезпечення прав людини, а також цифровізації країни визначити основні напрями державної політики забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах цифровізації. Для реалізації цієї мети поставлено такі завдання: навести аргументи щодо актуальності обраної теми для дослідження; схарактеризувати зміст визначених напрямів; обґрунтувати важливість забезпечення державної безпеки та прав людини в умовах цифровізації; визначити взаємозв'язок інформаційної та кібернетичної безпеки на декількох рівнях – безпека особи, суспільства й держави. **Методологічне підґрунтя** наукової статті становить цілісна й узгоджена система методів, що дала змогу належно проаналізувати предмет дослідження, зокрема використано наукові методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції. Теоретичним підґрунтям цієї публікації стали праці вітчизняних вчених стосовно забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах розвитку цифровізації, а також виступи державних посадових осіб на спеціальних заходах, присвячених обраній тематиці. **Наукова новизна** публікації полягає в тому, що на підставі здійсненого аналізу ми виокремили два напрями забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах розвитку цифровізації: 1) забезпечення інформаційної безпеки як складової національної безпеки в умовах цифровізації; 2) впровадження цифрової трансформації Збройних сил і забезпечення інформаційної безпеки. Водночас обґрунтовано, що таких напрямів можна визначити більше, однак, з огляду на обмежений обсяг дослідження, інші напрями стануть предметом подальших наукових пошуків. **Висновки.** Доведено, що інформаційну безпеку слід розглядати одночасно з кібернетичною. Їх симбіоз може бути представлено на трьох рівнях: безпека держави, безпека суспільства, безпека особи. У статті акцентовано, що слід поставити на найвищий щабель інформаційну й кібернетичну безпеку особи: її забезпечення стане підґрунтям для інформаційної безпеки суспільства та держави загалом. Обґрунтовано, що забезпечення кібербезпеки переходить на новий рівень – загальнодержавний, а також із цивільної сфери – в оборонну.

Ключові слова: цифровізація; забезпечення прав людини; національна безпека; кібернетична безпека; кібератака; безпека й оборона; агресія.

Вступ

Питання забезпечення державної безпеки стало центром уваги з боку представників влади, суспільства й міжнародної спільноти. Важливе значення має забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах агресії Російської Федерації. Політика у сфері національної безпеки завжди потребувала посиленої уваги з боку держави та громадянського суспільства, і нині це питання стало ще актуальнішим. Зазначене пов'язано з конфліктом на Сході країни, розвитком цифрових технологій, появою нових загроз інформаційного спрямування, посиленням ризику кібератак тощо.

11–13 травня 2021 року в межах Всеукраїнського форуму «Україна 30. Безпека країни» ("Bezpeka krainy") було обговорено низку ключових питань у сфері національної безпеки: проведення суспільно значущого діалогу з питань національної безпеки з представниками стратегічних партнерів держави; визначення першочергових завдань у проведенні реформ і розвитку сил, секторів й індустрій, що пов'язані із забезпеченням безпеки в Україні; розгляд теми

інформаційної та кібербезпеки, а також заходів, необхідних для їх посилення, зокрема створення сил кібероборони тощо.

Про наукову затребуваність обраної проблематики засвідчує значний обсяг наукових досліджень, що безпосередньо чи опосередковано висвітлюють питання державної політики забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах розвитку цифровізації. Фактично можна виокремити три основні напрями, за якими здійснюють наукові пошуки: 1) державна політика у сфері національної безпеки; 2) забезпечення прав людини як один із факторів забезпечення національної безпеки; 3) цифровізація та її вплив на забезпечення прав людини й національну безпеку. Водночас детального дослідження стосовно державної політики забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах розвитку цифровізації досі не здійснено. Зокрема, І. Доронін розглянув питання цифрового розвитку й національної безпеки в контексті правових проблем (Doronin, 2019), а також присвятив дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук теоретико-правовому дослі-

дженню національної безпеки України в інформаційну епоху (Doronin, 2020). О. Пищуліна проаналізувала сучасний етап світового економічного та соціального розвитку, що вирізняється істотним впливом цифровізації, визначила головні детермінанти й підстави розвитку цифрової економіки в Україні, а також готовності країни до запровадження та використання цифрових технологій (як з позиції постачальників, так і з позиції споживачів цифрових послуг), проаналізувала потенційні ризики та загрози цифровізації в Україні та світі (Pyshchulina, 2020). Наукове розроблення питання національної безпеки здійснює В. Смолянчук, який дослідив системні засади національної безпеки України (Smolianiuk, 2018). С. Дроботов присвятив дослідження конституційно-правовому забезпеченню національної безпеки в Україні (Drobotov, 2020). О. Кубецька, Т. Остапенко, Я. Палешко визначили умови забезпечення національної безпеки держави (Kubetska, Ostapenko, & Paleshko, 2020). П. Бугуцький досліджував теоретичні основи становлення та розвитку права національної безпеки України (Buhutskyi, 2020). Аналіз цих наукових праць засвідчує, що досі не здійснено цілісного, комплексного дослідження державної політики забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах розвитку цифровізації. Деякі питання цього напрямку наукових досліджень пропонуємо розглянути в межах цієї статті.

Мета і завдання дослідження

Мета публікації – на підставі дослідження наукових поглядів, нормативних документів у сфері національної безпеки, забезпечення прав людини, а також цифровізації країни визначити основні напрями державної політики забезпечення прав людини у сфері національної безпеки в умовах розвитку цифровізації.

Для реалізації цієї мети поставлено такі завдання:

- навести аргументи щодо актуальності обраної теми для дослідження;
- обґрунтувати важливість забезпечення державної безпеки та прав людини в умовах цифровізації;
- схарактеризувати зміст окреслених напрямів;
- визначити взаємозв'язок інформаційної та кібернетичної безпеки на декількох рівнях – безпека особи, суспільства й держави.

Виклад основного матеріалу

Слід розпочати з того, що права кожної людини слід вважати захищеними, а її інтереси забезпеченими тільки в умовах, коли безпеці країни нічого не загрожує. Складно уявити ситуацію, за якою держава, безпека якої постійно

знаходиться під загрозою, зможе звітувати про повноцінний захист прав своїх громадян.

У ст. 3 Конституції України найвищою соціальною цінністю визначено людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку. На нашу думку, це означає також і забезпечення безпеки загалом, тобто національної безпеки.

У ст. 17 Основного Закону закріплено, що «захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» ("Konstytutsiia Ukrainy", 1996).

Під час виступу на Всеукраїнському форумі «Україна 30. Безпека країни» Президент України – Верховний головнокомандувач ЗСУ В. Зеленський ("Volodymyr Zelenskyi") акцентував на важливості безпеки для держави. Разом зі свободою та справедливістю безпека належить до найважливіших для українців цінностей. В умовах російської агресії в суспільстві не залишилося сумнівів: безпека – це головна умова існування держави та її незалежності. Одним з головних пунктів програми є безпека людини та країни. Її забезпечення як невід'ємного елементу складної соціальної системи з усіма її потребами, інтересами, можливостями є основою політики національної безпеки України. Це вкотре засвідчує взаємозв'язок і взаємообумовленість безпеки людини й безпеки держави.

У межах дослідження слід також сформулювати визначення національної безпеки України. У Законі України «Про національну безпеку України» її потлумачено як «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз» ("Zakon Ukrainy", 2018). Вичерпного переліку об'єктів, що підлягають охороні як об'єкти національної безпеки, немає. Отже, об'єктами національної безпеки є всі сфери суспільного життя: життєво важливі інтереси людини, суспільства й держави, їх захист від зовнішніх і внутрішніх загроз. Науковці стверджують, що триаду об'єктів національної безпеки держави становлять безпека особи, суспільства та держави (Dosenko & Shevchenko, 2021, p. 132).

Дослідження наукових і нормативних джерел за аналізованою тематикою надало можливість виокремити декілька напрямів наукового пошуку:

- 1) забезпечення інформаційної безпеки як складової національної безпеки в умовах цифровізації;
- 2) впровадження цифрової трансформації Збройних сил і забезпечення інформаційної безпеки.

Зауважимо, що таких напрямів значно більше. Однак, з огляду на обмежений обсяг дослідження, вони стануть предметом подальших наукових пошуків.

Пропонуємо детально розглянути окреслені напрями:

1) *забезпечення інформаційної безпеки як складової національної безпеки в умовах цифровізації*. Цифровізація проникає в усі сфери людської життєдіяльності. Україна стала першою країною у світі, в якій цифрові паспорти в смартфоні стали повними юридичними аналогами звичайних документів. У вересні 2021 року Україна започаткувала процес входження в режим «без паперу»: державні органи не матимуть права вимагати паперові документи, якщо необхідна інформація вже є в реєстрах (Fedorov, 2021). Також слід зазначити і про інші цифрові сервіси: *еМалятко* – комплексна послуга для батьків новонароджених. За однією заявою, поданою онлайн, можна зареєструвати народження дитини й отримати до 9-ти державних послуг від різних органів влади, потрібних одразу після народження дитини; *еCase* – система оптимізації досудового розслідування антикорупційних органів України, яка інтегрована з Єдиним реєстром досудових розслідувань і системами судових органів, що дасть змогу НАБУ, САП та ВАКС взаємодіяти онлайн.

За таких умов питання забезпечення інформаційної безпеки стає дедалі актуальнішим: мають бути надійно захищені бази даних відомостей щодо громадян, бази даних держателів таких даних, результати отримання певних послуг за допомогою інтернет звернень тощо. На ці питання спрямовують свою увагу спеціально уповноважені службові особи. Зокрема, у межах Всеукраїнського форуму «Україна 30. Безпека країни» заступник голови Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України зауважило, що «інформаційна безпека в контексті національної безпеки носить дуальний характер. По-перше, інформаційна безпека спрямована на те, щоб захистити збалансований інтерес в інформаційній сфері людини, особистості, громадянина, держави та суспільства. Є баланс в інформаційній сфері усіх стейкхолдерів. Цей баланс необхідно захищати й забезпечувати його. З іншого боку, об'єктом інформаційної безпеки є інформаційна інфраструктура, яка забезпечує надання інформаційного ресурсу, технології, за допомогою яких формуються цифрова держава сьогодні, цифрова економіка, цифрове суспільство. Також реалізуються відповідні процеси: цифрова демократія, цифрове голосування. Тобто в нас є дуальність: інтереси, зокрема захист психологічного та іншого впливу на свідомість окремого громадянина або суспільства, а з іншої сторони – об'єкт суто технічного характеру. Виходячи з цього, у нас формується відповідний пул або множина спроможностей, розвиваючи які, ми можемо

оцінити стан інформаційної безпеки держави» ("Yak Ukraina protydiie").

Ми вважаємо, що інформаційну безпеку слід розглядати разом з кібернетичною. Було подано проєкт Закону України «Про кібернетичну безпеку України», тож кібернетичною безпекою пропонується вважати стан захищеності життєво важливих інтересів людини й громадянина, суспільства та держави в кіберпросторі. Кібернетичний простір – середовище, утворене організованою сукупністю інформаційних процесів на підставі взаємопоеднаних за єдиними принципами та правилами інформаційних, телекомунікаційних й інформаційно-телекомунікаційних систем ("Proekt Zakonu", 2013).

З огляду на процес цифровізації, вбачається, що інформаційна безпека може бути забезпечена в повному обсязі тільки у випадку забезпечення кібербезпеки. Їх симбіоз може бути представлений на трьох рівнях: безпека держави, безпека суспільства, безпека особи. Вбачається, що безпека особи, суспільства й держави може забезпечуватися як на національному, регіональному, так і міжнародному рівнях. На наше переконання, слід поставити на найвищий щабель інформаційну та кібернетичну безпеку особи. Її забезпечення стане підґрунтям забезпечення інформаційної безпеки суспільства й держави загалом.

Важливість забезпечення кібербезпеки можна довести такими аргументами. Зокрема, від вірусу Petya у світі постраждало понад 60 країн. Збитки від атаки вірусу оцінили у 8 млрд доларів. Україна за півгодини втратила 10 млрд гривень ("Zbytky vid ataky"). 2017 року «Укрпошта» зазнала 100-мільйонних збитків через вірус Petya ("U 2017 rotsi", 2018).

Варто також нагадати про ситуацію з витоком персональних даних громадян із цифрового державного сервісу додатка «Дія». 12 травня минулого року слідчі Головного слідчого управління Національної поліції України розпочали кримінальне провадження за ч. 2 ст. 361 КК України. Роботу ресурсу, який протиправно розповсюджував персональні дані громадян, оперативно заблоковано. Згодом на офіційних сайтах з'явилася інформація, що дані не підтвердилися, у межах досудового розслідування встановлено, що інформація, поширена в соціальних мережах, зокрема і в телеграм-каналах, має ознаки фрагментарних наборів даних, скопійованих із різних джерел і ресурсів, зокрема відкриту інформацію з реєстрів ("Informatsiia shchodo vytku"). Зазначене засвідчує важливість створення надійної системи захисту інформаційних даних громадян і високу

загрозу національній безпеці у випадку їх несанкціонованого розповсюдження.

Вбачається, що наразі в умовах протидії агресії Російської Федерації вкрай складним є завдання ефективного забезпечення інформаційної безпеки громадян. Тому важливо, щоб інформаційна та кібернетична безпека була забезпечена на державному рівні, з огляду на зовнішні загрози сьогодення;

2) *упровадження цифрової трансформації Збройних сил і забезпечення інформаційної безпеки*. У вересні 2021 року Президент України В. Зеленський ("Volodymyr Zelenskyi") затвердив Стратегічний оборонний бюлетень України, у якому одним із пріоритетів визначено цифрову трансформацію Збройних сил і забезпечення інформаційної безпеки. За результатами реалізації воєнної політики України, сили оборони відповідатимуть вимогам ведення всеохопної оборони України й будуть: побудовані на національних і євроатлантичних цінностях; взаємосумісні з відповідними структурами держав – членів НАТО; спроможні забезпечити оборону території України в межах державного кордону, ведення *протидії в інформаційному просторі, кіберпросторі як складовій інформаційного простору* з використанням потенціалу держави й суспільства, застосуванням для відсічі збройної агресії всіх можливих форм і способів ведення збройної боротьби з дотриманням принципів і норм міжнародного права (п. 2.5) ("Ukaz Prezydenta", 2021). Викладене дає підстави стверджувати, що забезпечення кібербезпеки виходить на новий рівень – загальнодержавний, а також із цивільної сфери – в оборонну.

Слід також зауважити, що цей розвиток є «новим» для нашої держави й наразі знаходиться фактично на стадії розроблення нормативного підґрунтя. Ці нормативні акти своєю чергою стануть підґрунтям для подальшого розвитку системи забезпечення інформаційної та кібернетичної безпеки країни загалом і кожного громадянина.

Наукова новизна

У межах здійсненого дослідження обґрунтовано, що питання забезпечення державної безпеки є головним у нашій державі протягом тривалого часу. Ми пов'язуємо це з конфліктом на Сході

країни, розвитком цифрових технологій та підвищенням ризику кібератак тощо.

Як обґрунтування своєчасності дослідження обраної проблематики зазначено про проведення Всеукраїнського форуму «Україна 30. Безпека країни», на якому обговорено низку ключових питань у сфері національної безпеки, затвердження Стратегічного оборонного бюлетеня України, одним із пріоритетів у якому визначено цифрову трансформацію Збройних сил і забезпечення інформаційної безпеки, а також на низку сучасних наукових розробок у цій сфері.

На підставі здійсненого аналізу виокремлено два напрями наукового пошуку для висвітлення теми статті:

1) забезпечення інформаційної безпеки як складової національної безпеки в умовах цифровізації;

2) упровадження цифрової трансформації Збройних сил і забезпечення інформаційної безпеки.

Висновки

У статті обґрунтовано позицію, згідно з якою в сучасних умовах цифрової трансформації питання забезпечення інформаційної безпеки стає дедалі актуальнішим: мають бути надійно захищені бази даних відомостей щодо громадян, бази даних держателів таких даних, результати отримання певних послуг за допомогою інтернет звернень тощо. Доведено, що інформаційну безпеку слід розглядати одночасно з кібернетичною. Їх симбіоз може бути представлений на трьох рівнях: безпека держави, безпека суспільства, безпека особи. На наше переконання, слід поставити на найвищий щабель інформаційну та кібернетичну безпеку особи. Її забезпечення стане підґрунтям забезпечення інформаційної безпеки суспільства й держави загалом. Здійснене дослідження дало підстави стверджувати, що забезпечення кібербезпеки переходить на новий рівень – загальнодержавний, а також із цивільної сфери – в оборонну. Таке твердження ґрунтується на прийнятті нових нормативно-правових актів за цим напрямом, зокрема Стратегічного оборонного бюлетеня України, одним із пріоритетів у якому визначено цифрову трансформацію Збройних сил і забезпечення інформаційної безпеки.

REFERENCES

- Bezpeka krainy [Country security]. *Sait "Vseukrainskyi Forum: Ukraina 30", Site "All-Ukrainian Forum: Ukraine 30"*. Retrieved from https://ukraine30.com/national_security/ [in Ukrainian].
- Buhutskyi, P.P. (2020). *Teoretychni osnovy stanovlennia i rozvytku prava natsionalnoi bezpeky Ukrainy* [Theoretical bases of formation and development of the law of national security of Ukraine]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

- Doronin, I.M. (2019). Tsyfrovyyi rozvytok ta natsionalna bezpeka u konteksti pravovykh problem [Digital development and national security in the context of legal issues]. *Informatsiia i pravo, Information and law*, 1(28), 29-36. doi: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2019.1\(28\).221305](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2019.1(28).221305) [in Ukrainian].
- Doronin, I.M. (2020). Natsionalna bezpeka Ukrainy v informatsiinu epokhu: teoretyko-pravove doslidzhennia [National security of Ukraine in the information age: theoretical and legal research]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Dosenko, S.D., & Shevchenko, T.O. (2021). Prava ta svobody liudyny i hromadianyna yak element systemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky [Rights and freedoms of man and citizen as an element of the system of national security]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava, Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, 29, 127-133. doi: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.563641> [in Ukrainian].
- Drobotov, S.A. (2020). Konstytutsiino-pravove zabezpechennia natsionalnoi bezpeky v ukraini [Constitutional and legal support of national security in Ukraine]. *Science Rise: Juridical Science*, 2(12), 24-29. doi: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2020.210858> [in Ukrainian].
- Fedorov, M. (2021). *Ukraina - persha derzhava svitu, v yakii tsyfrovi pasporty u smartfoni staly povnymy yurydychnymy analohamy zvychnykh dokumentiv* [Ukraine is the first country in the world in which digital passports in smartphones have become complete legal analogues of ordinary documents]. Retrieved from <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-ukraina-persha-derzhava-svitu-v-yakii-tsifrovi-pasporti-u-smartfoni-stali-povnymi-yuridichnymi-analogami-zvychnykh-dokumentiv> [in Ukrainian].
- Informatsiia shchodo vytoku personalnykh danykh hromadian iz tsyfrovoho derzhavnogo servisu dodatku "Diia" ne pidtverdylasia [Information on the leakage of personal data of citizens from the digital state service of the application "Action" has not been confirmed]. *Sait "Uriadovyi portal", Site "Government portal"*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/informaciya-shchodo-vitoku-personalnih-danih-gromadyan-iz-cifrovogo-derzhavnogo-servisu-dodatku-diya-ne-pidtverdylasya-nacpoliciya> [in Ukrainian].
- Konstytutsiia Ukrainy: vid 28 cherv. 1996 r. No. 254k/96-VR [Constitution of Ukraine from June 28, 1996, No. 254k/96-VR]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 30, 141 [in Ukrainian].
- Kubetska, O., Ostapenko, T., & Paleshko, Ya. (2020). Umovy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky derzhavy [Conditions for ensuring national security of the state]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav, Scientific Bulletin of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 2, 321-327. doi: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2020-2-321-327> [in Ukrainian].
- Proekt Zakonu Ukrainy "Pro kibernetychnu bezpeku Ukrainy": vid 4 cherv. 2013 r. No. 2207a [Draft Law of Ukraine "On Cyber Security of Ukraine" from June 4, 2013, No. 2207a]. (n.d.). *ips.ligazakon.net*. Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/JG1PBA0A> [in Ukrainian].
- Pyshchulina, O. (2020). *Tsyfrova ekonomika: trendy, ryzyky ta sotsialni determinanty* [Digital economy: trends, risks and social determinants]. Kyiv: Zapovit. Retrieved from https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf [in Ukrainian].
- Smolianiuk, V.F. (2018). Systemni zasady natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Systemic principles of national security of Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Yurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho", Bulletin of the National University "Yaroslav the Wise Law Academy of Ukraine"*, 2(37), 107-126 [in Ukrainian].
- U 2017 rotsi "Ukrposhta" zaznala 100-milionnykh zbytkiv cherez virus Petya [In 2017 "Ukrposhta" suffered 100 million in losses due to the Petya virus]. (2018). *Sait "Ekonomichna pravda", Site "Economic truth"*. Retrieved from <https://www.epravda.com.ua/news/2018/04/24/636312/> [in Ukrainian].
- Ukaz Prezidenta Ukrainy "Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 20 serpnia 2021 roku "Pro Stratehichnyi oboronnyi biuleten Ukrainy": vid 17 veres. 2021 r. No. 473/2021 [Decree of the President of Ukraine from August 20, 2021 "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine "On the Strategic Defense Bulletin of Ukraine" from September 17, 2021, No. 473/2021]. (n.d.). *www.president.gov.ua*. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121> [in Ukrainian].
- Volodymyr Zelenskyi vidkryv Vseukrainskyi Forum "Ukraina 30. Bezpeka krainy" [Volodymyr Zelensky opened the All-Ukrainian Forum "Ukraine 30. Country Security"]. *Sait "Vseukrainskyi Forum: Ukraina 30", Site "All-Ukrainian Forum: Ukraine 30"*. Retrieved from <https://drive.google.com/drive/u/1/folders/14shchqt3g6PflUlvWhzCi9FmULvwIWw8> [in Ukrainian].
- Yak Ukraina protydiie dezinformatsii: pidsumky tretioi sesii Vseukrainskoho Forumu "Ukraina 30. Bezpeka krainy" [How Ukraine counteracts disinformation: the results of the third session of the All-Ukrainian Forum "Ukraine 30. Country Security"]. *Sait "Vseukrainskyi Forum: Ukraina 30", Site "All-Ukrainian Forum: Ukraine 30"*. Retrieved from <https://docs.google.com/document/d/100og15keak3HWfGAIa2egRXU3R16xpjxsn6eKmQIN8/edit> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy": vid 21 cherv. 2018 r. No. 2469-VIII [Law of Ukraine "On National Security of Ukraine" from June 21, 2018, No. 2469-VIII]. *Ofitsiynyi visnyk Ukrainy, Official Gazette of Ukraine*, 31, 241 [in Ukrainian].
- Zbytky vid ataky virusu Petya. A u sviti siahaiut 8 miliardiv dolariv - ekspert [The damage from the attack of the Petya.A virus in the world reaches 8 billion dollars - expert]. *Site "UNIAN"*. Retrieved from <https://www.unian.ua/science/2003241-zbitki-vid-ataki-virusu-petya-syagayut-8-milyardiv-dolariv-ekspert.html> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Безпека країни. *Всеукраїнський Форум: Україна 30* : [вебсайт]. URL: https://ukraine30.com/national_security.
- Бугуцький П. П. Теоретичні основи становлення і розвитку права національної безпеки України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2020. 40 с.
- Доронін І. М. Цифровий розвиток та національна безпека у контексті правових проблем. *Інформація і право*. 2019. № 1 (28). С. 29–36. doi: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2019.1\(28\).221305](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2019.1(28).221305).
- Доронін І. М. Національна безпека України в інформаційну епоху: теоретико-правове дослідження : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2020. 39 с.
- Досенко С. Д., Шевченко Т. О. Права та свободи людини і громадянина як елемент системи забезпечення національної безпеки. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2021. № 29. С. 127–133. doi: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.563641>.
- Дроботов С. А. Конституційно-правове забезпечення національної безпеки в Україні. *Science Rise: Juridical Science*. 2020. № 2 (12). С. 24–29. doi: <https://doi.org/10.15587/2523-4153.2020.210858>.
- Федоров М. Україна – перша держава світу, в якій цифрові паспорти у смартфоні стали повними юридичними аналогами звичайних документів. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mikhaylo-fedorov-ukraina-persha-derzhava-svitu-v-yakiy-tsifrovi-pasporti-u-smartfoni-stali-povnimi-yuridichnimi-analogami-zvichaynikh-dokumentiv>.
- Інформація щодо витоку персональних даних громадян із цифрового державного сервісу додатку «Дія» не підтвердилася. *Урядовий портал* : [вебпортал]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/informaciya-shchodovitoku-personalnih-danih-gromadyan-iz-cifrovogo-derzhavnogo-servisu-dodatku-diya-ne-pidtvverdilasya-naspoliciya>.
- Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
- Кубецька О., Остапенко Т., Палешко Я. Умови забезпечення національної безпеки держави. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2. С. 321–327. doi: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2020-2-321-327>.
- Про кібернетичну безпеку України : проект Закону України від 4 черв. 2013 р. № 2207а. URL: <https://lps.ligazakon.net/document/JG1PBA0A>.
- Пищуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Київ : Заповіт, 2020. 274 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf.
- Смолянук В. Ф. Системні засади національної безпеки України. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2018. № 2 (37). С. 107–126.
- У 2017 році «Укрпошта» зазнала 100-мільйонних збитків через вірус Petya. *Економічна правда* : [вебсайт]. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/04/24/636312/>.
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» : Указ Президента України від 17 верес. 2021 р. № 473/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121>.
- Володимир Зеленський відкрив Всеукраїнський Форум «Україна 30. Безпека країни». *Всеукраїнський Форум: Україна 30* : [вебсайт]. URL: <https://drive.google.com/drive/u/1/folders/14shchqt3g6PfIUvWhzCi9FmULvWvWw8>.
- Як Україна протидіє дезінформації: підсумки третьої сесії Всеукраїнського Форуму «Україна 30. Безпека країни». *Всеукраїнський Форум: Україна 30* : [вебсайт]. URL: <https://docs.google.com/document/d/100og15keak3HWfGAiNA2egRXU3R16xpxsn6eKmQIN8/edit>.
- Про національну безпеку України : Закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. *Офіційний вісник України*. 2018. № 31. Ст. 241.
- Збитки від атаки вірусу Petya. А у світі сягають 8 мільярдів доларів – експерт. *UNIAN* : [вебсайт]. URL: <https://www.unian.ua/science/2003241-zbitki-vid-ataki-virusu-petya-syagayut-8-milyardiv-dolariv-ekspert.html>.

Стаття надійшла до редколегії 26.08.2021

Chyzhov D. – Ph.D in Law, Associate Professor of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Research Fellow of the Institute of State Building and Local Self-Government of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4843-0670>

State Policy of Human Rights in the Field of National Security in the context of Digitalization

*The **purpose** of the article is to determine the main directions of the state policy of human rights in the field of national security in the conditions of digitalization development on the basis of research of scientific views, normative documents in the field of national security, human rights, as well as digitalization of the country. To achieve this goal, the following tasks are set: to provide arguments for the relevance of the chosen topic for research; describe the content of certain areas; provide justification for the importance of ensuring state security and human rights in the context of digitalization; to determine the relationship between information and cyber security at several levels – the security of the individual, society and the state. The **methodological basis** of the scientific article is a holistic and coherent system of methods, which allowed to properly analyze the subject of research, in particular, used scientific methods of analysis, synthesis, induction and deduction. The theoretical basis of this publication were the works of domestic scholars on human rights in the field of national security in the development of digitalization, as well as the speeches of government officials at special events on selected topics. The **scientific novelty** of the publication is that on the basis of the analysis we distinguish two areas of human rights in the field of national security in the development of digitalization: 1) information security as a component of national security in the context of digitalization; 2) introduction of digital transformation of the Armed Forces and ensuring information security. At the same time, it is substantiated that such areas can be identified more than 2, but given the limited scope of research, other areas will be the subject of further research. **Conclusions.** It is argued that information security should be considered in conjunction with cyber security. In this case, their symbiosis can be represented at three levels: security of the state, security of society, security of the person. The article emphasizes that the information and cyber security of a person should be put on the highest level: its provision will become the basis for ensuring the information security of society and the state as a whole. It is substantiated that the provision of cybersecurity reaches a new level – national, as well as from the civil sphere – in defense.*

Keywords: digitalization; human rights; national security; cyber security; cyber attack; security and defense; aggression.